

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De Heere is getrouw en sterk

„En wij zien, dat zij niet hebben kunnen ingaan vanwege hun ongeloof”.

Hebreë 3 : 19.

De brief aan de Hebreë is vol van pastorale bewogenheid. Eerst was er temidden van verdrukking en vervolging voor de gemeente van de Hebreë een tijd van geestelijke bloei. Echter toen er rust kwam en de wereld aanvaardde, zonk het geloof in. Uit de brief krijgen we de indruk dat de Hebreë bijna waren afgefallen. Dat betekent: bijna waren teruggekeerd tot het heidendom.

In die situatie is de brief aan de Hebreë gekomen. In die situatie heeft de schrijver van de brief de Hebreë gewezen op Israël in Kades. Duidelijker kan het niet. Israël bleef buiten Kanaän vanwege ongeloof.

Wat was de oorzaak van dat ongeloof van Israël?

In het tweede jaar na de uittocht uit Egypte stond het volk aan de grens van het beloofde land. Ik zie de spanning op de gezichten. Wel dra uit die grote, verschrikkelijke woestijn in het land dat overvloedige van melk en honing. Weldra Gods belofte heerlijk vervuld. Daar klinkt de stem van Mozes: Israël, zie, de Heere uw God heeft dat land u gegeven, trek op, bezit het erfelijk, gelijk als de Heere uwer vaderen God tot u gesproken heeft; vrees niet en ontzet u niet. Echter Israël trekt niet op. Het wil eerst weten of het wel kan.

Twaalf verspieders worden uitgezonden. In veertig dagen doorkruisen zij het gehele land. Ze zien dat het land beantwoordt aan wat de Heere ervan gesproken heeft.

In de legerplaats van Israël is er begrijpelijke spanning. Met reikhalzend verlangen ziet men uit naar de terugkomst van de verspieders. Eindelijk, daar komen ze aan. Grote trossen druiven en ook andere vruchten brengen ze mee. Bewijzen van de vruchtbaarheid van het land. Israël mag proeven en smaken hoe goed het is in Kanaän. Evenwel met de druiven uit Eskol nog in de mond komt Israël tot verschrikkelijk ongeloof.

Tien van de twaalf verspieders brengen een kwaad gerucht voort. Ze zeggen: dat land, waardoor wij gegaan zijn, is een land, dat zijn inwoners verteert; en al het volk, hetwelk wij in het midden van hetzelfde gezien hebben, zijn mannen van grote lengte. Wij hebben daar ook reuzen gezien, de kinderen Enaks, en wij waren als sprinkhanen in onze ogen; also waren wij ook in hun ogen. Daarom, wij zullen tot dat volk niet kunnen optrekken, want het is sterker dan wij.

Vandaag in het kerkelijke leven zijn er nog aan die tien verspieders gelijk. Al hun woorden hebben dit ene thema: wij kunnen niet. Daarin hebben ze volkomen gelijk. Immers de mens is door de val in Adam machteloos en krachteloos geworden. Hij ligt in een staat des doods. Zelfs niet één zucht kan ik tot mijn zaligheid toedoen. Zaligworden is een zaak van de drieënige God alleen.

Echter wie het laat bij de woorden: wij kunnen niet, brengt volgens de Schrift een kwaad gerucht voort. De gevolgen ervan zijn verschrikkelijk. Heel dat volk in Kades komt in opstand tegen Mozes en tegen God. Het

wenst zich dood. Het wil Mozes als leider afzetten en een ander kiezen om terstond naar Egypte terug te keren. Zelfs neemt Israël stenen op om Jozua en Kaleb, de twee verspieders, die meer spraken dan het wij-kunnen-niet, te stenigen.

Duidelijk ziet u wat de oorzaak is van het ongeloof. Dat zijn dus die reuzen, en het missen van de kracht om die reuzen te bestrijden en te overwinnen. Alsof de ingang in Kanaän een zaak is van ons kunnen, van onze mogelijkheden, van onze kracht, van ons presteren.

Wat doet het ongeloof eigenlijk? Wat is de aard van het ongeloof?

Let u nog eens even op die twee verspieders, op Jozua en Kaleb. Wat zeggen die twee? O neen, ze verzwijgen niet dat er reuzen zijn en ze zijn niet blind voor de zwakte van Israël. Daar gaan ze echt niet overheen. Daar gaan ze echt niet aan voorbij. Ze zoeken geen mogelijkheden bij Israël. Zeker, dat wordt gedaan. Een mens moet willen, een mens moet dit en moet dat. Maar dat is een keiharde boodschap. Ook dat is een kwaad gerucht!

Ze zeggen het zo prachtig: indien de Heere een welgevallen aan ons geeft. Daarmee bedoelen ze niet dat welgevallen voorwaardelijk te stellen, als afhankelijk van Israël. O neen, ze wijzen heen naar de soevereine liefde en genade. Op grond daarvan spreken ze de geloofstaal: de Heere zal ons in dat land brengen. Hoe, op welke wijze, dat weten ook zij niet. Daar gaan ze niet over redeneren en discussiëren. Dit staat voor hen vast: de Heere is een Waarmaker van Zijn woord. Zou Hij beloven, en het niet doen? Al Gods beloften zijn ja en amen in Christus Jezus! Tegenover dit geloof dat zich vastklemt aan de belovende God ziet u heel duidelijk de aard van het ongeloof.

Het ongeloof is niet werkzaam met de belofte van de Heere. Het ziet niet op de Belover. Het ontkent de waarachtigheid van de belofte. Het maakt God uit voor leugenaar. Het vraagt niet wie de Heere is, maar wie de vijanden zijn. Het ongeloof haalt een streep door Gods almacht en door Gods trouw.

Het ongeloof spreekt wel over eigen krachteloosheid, en machteloosheid, en onmogelijkheid. Maar ten diepste is men nooit ontdekt daaraan. Men wil eerst in zichzelf kracht en macht en mogelijkheid ontdekken. Als ik eerst maar goed kan bidden, als ik eerst maar vroom kan leven, als ik eerst dit maar en dat maar zou hebben.

Al te zeer zijn we geneigd om over de verschrikkelijkheid van het ongeloof heen te leven. Al te zeer zijn we geneigd om het ongeloof te vergoelijken. Het God-onterende karakter ervan stoppen we graag weg.

Let u er wel op hoe God het ongeloof straft. Allen van 20 jaar en daarboven zullen sterven in de woestijn. Ze hadden gezegd: och of wij gestorven waren in de woestijn. Wel, ze zullen hun wens verkrijgen. Veertig jaar lang zullen ze rondzwerven in die hete woestijn, niet ingaan in Kanaän, in de woestijn sterven. En die tien verspieders met alleen die boodschap van wij-kunnen-niet, sterven door een plaag voor het aangezicht van de Heere. Bovendien Israël moet van de grens van Kanaän weer helemaal terug naar het eerste begin, naar de Schelfzee.

Als Israël hoort van die straffen op het ongeloof dan komt het tot berouw. Echter hier is geen berouw over de zonde van het ongeloof zelf maar slechts over de gevolgen van het ongeloof. En nu zegt het: wij zullen optrekken naar Kanaän.

Eerst sprak het ongeloof: we kunnen niet. Nu spreekt datzelfde ongeloof: we kunnen wel. Dat laatste is nog ernstiger. Want bij dat eerste was toch nog de mogelijkheid dat men het van de Heere zou verwachten. Bij dat laatste is er die ruimte niet meer. Daarom waarschuwt Mozes ernstig. Evenwel het volk trekt op om in eigen kracht Kanaän binnen te gaan, maar dan wordt het verpletterend verslagen.

Welk een onderwijs krijgen we! Neen, niet de Heere sluit u buiten Kanaän, en niet de vijanden sluiten u buiten Kanaän, maar het ongeloof. Alleen het ongeloof is er de oorzaak van indien ik eeuwig buiten het hemelse Kanaän blijf.

Hebt u uzelf als eens leren verfoeien vanwege dat ongeloof?

De Heere komt tot allen die onder het Evangelie zijn met Zijn belofte van de ingang in het hemelse Kanaän. Die belofte is in Christus Jezus, vanwege Zijn verdienste, ja en amen. Waarachtig, welmenend en ernstig. Bovendien is die belofte door de doop betekend en verzegeld aan uw voorhoofd.

Hoe diep zijn wij toch gevallen! We kunnen alleen maar ongeloof voortbrengen. Lereren we dat nu zien? De Heilige Geest opent de ogen daarvoor. Die leert het verstaan dat niet de Heere, niet de zonden, niet de satan mij buitenhoudt maar mijn ongeloof.

In de wedergeboorte is gegeven het vermogen om te geloven. Maar hoe vaak staat Gods kind weer in het ongeloof!

Wat is het rijk dat we mogen weten dat het ware geloof niet opkomt uit onze natuur, maar het werk is van de Heilige Geest. We worden niet op onszelf geworpen om het nu zelfs eens te gaan proberen. Dat zijn vruchteloze pogingen waarmee de mens omkomt. De Geest leert verstaan dat in mij geen kracht, geen macht, geen mogelijkheid is. Die Geest breekt tot de grond toe af. Opdat het wordt de Heere alleen. Vanwege Zijn almacht. Vanwege zijn trouw. Vanwege soevereine liefde en genade. Vanwege welbehagen.

Kent u de taal van het geloof? Van dat geloof dat spreekt ten spijt van de zonde, ten spijt van de wereld, ten spijt van satan; de Heere zal het voor mij voleinden. Want Hij is zo getrouw als sterk.

Ds. v.Z.

Van de administratie

3 nieuwe abonnees konden worden ingeboekt, die het blad mogen ontvangen als geschenkabonnement van kerkeraden, terwijl f 40.-aan giften werd ontvangen. Het blad bestemd voor F. Koffeman 8-66, 8321 Urk ontvingen we al enkele keren retour met de mededeling "vertrokken". Wie kan ons meedelen waar de fam. Koffeman heengegaan is? Bij voorbaat dank en we hopen elkaar dan 30 augustus weer te ontmoeten op de ontmoetingsdag te Kampen.

De Heere mocht ons te samen een gezegende dag geven. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. School voor Dundas en Hamilton. Bij een

bezoek te A. ontving ik een gift van f 100.- voor deze school. Waarvoor hartelijk dank.

2. **Vorige nummer.** Het vorige nummer ging op tijd de deur uit. De drukker merkte te laat, dat er iets was misgegaan met het afdrukken van de voorpagina en de pagina's 89, 90 en de achterpagina. De drukker bood zijn verontschuldiging aan.

Voor allen die de nummers bewaren geldt het volgende:

Op de voorpagina moet boven de naam van het blad komen te staan:

21e Jaargang nr. 15 - donderdag 7 augustus 1986.

Op de hierna vermelde pagina's moet boven elk van de drie kolommen nog een regel komen en wel:

Pagina 89:

Boven de 1e kolom: daad van geloof staan wel tien

Boven de 2e kolom: van de Nederlanders er niet aan wilde het

Boven de 3e kolom: worden. We zullen er oog voor moeten

Pagina 90:

Boven de 1e kolom: gelooft dat Gods Woord onfeilbaar is, moet

Boven de 2e kolom: Erasmus en de bronnen

Boven de 3e kolom: ideaal passen goed in hun straatje

Pagina 92:

Boven de 1e kolom: gezindte behoren en wat vreemd aankijken

Boven de 2e kolom: grote blijdschap, een man die in Schriftuur-

Boven de 3e kolom: bestelen om God te dienen, zo'n dienst zou

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

We willen weer de aandacht vestigen op onze ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 30 augustus a.s. en wel in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat, Kampen.

Het programma is als volgt:

morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom van Meerkerk

spreker: Ds. D. Slagboom van Katwijk

slotwoord: Ds. A. van Heteren van Wer-

kendam

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 14.00 uur:

opening: Ds. R. Kok van Damwoude

spreker: Ds. L.W. van der Meij van Alphen

aan den Rijn

slotwoord: Ds. H.C. van der Ent van Elburg

Het is van belang dat de bezoekers per auto tijdig komen in verband met het feit dat er naar we vernamen op die dag ook een kerkgebouwen-bezoekdag is uitgeschreven door de N.C.R.V., waar 15.000 bezoekers verwacht worden. Gewoonlijk is het niet moeilijk om parkeergelegenheid te vinden, maar deze keer zal dat wat meer tijd vragen.

Er zal weer een boekentafel zijn. Ook is er weer koffie en frisdrank te verkrijgen.

We hopen van harte, dat we weer velen mogen verwelkomen en ontmoeten. Echter bovenal dat de Heere ons weer een dag geeft in Zijn gunst.

B.

N.B Er is een crèche voor kleine kinderen. Vorig jaar hebben zich al een paar meisjes bereid verklaard voor de kinderen te zorgen. Daardoor hebben ook ouders met kleine kinderen gelegenheid om de ontmoetingsdag te bezoeken.

B.

Uit het land van de Bijbel

62.

C. HET KRIJGSWEZEN (8).

"HET SCHOEISEL VAN DE BEREIDHEID VAN HET EVANGELIE DES VREDES".

Wij willen hierbij allereerst wijzen op de AARD van die "bereidheid"; voorts op de BRON en dan op het persoonlijk BEZIT van die "bereidheid".

Allereerst dus iets over de "aard" van die "bereidheid".

De strijd, welke Gods Kerk heeft te voeren, draagt in de regel een "defensief" d.i. een "verdedigend" karakter. Dat betekent dus, dat de strijder sterke weerstand heeft te bieden tegen de aanvallen van de vijand.

Toch draagt de wapenrusting van de christen ook in zekere zin een "offensief", d.i. "aanvallend" karakter. En dat betreft de noodzakelijkheid van het geschoeid zijn met deugdelijke schoenen. Dat is dus het schoeisel van de "bereidheid van het Evangelie des vredes".

Dus een zeer "deugdelijk" schoeisel. Want het strijdperk omvat ook het gaan door "moerassen" en de plaatsen, waar voetangels gelegd zijn. Ja, zo is het voor de "christen" een strijd op leven en dood!

Heeft Christus Zelf niet Zijn discipelen op het hart gebonden: "Zie, Ik zend u als schapen in het midden der wolven". (Matth. 10 : 16).

En in Lukas 10 : 19: "Zie, Ik geef u de macht om op slangen en scorpioenen te treden, en over alle kracht des vijands; en geen ding zal u enigszins beschadigen".

En daarbij zijn ook niet te onderschatten de "verleidingen", welke de "wereld" met al haar begeerlijkheden van het vlees biedt!

En ach! Wie is de strijder in zichzelf? Draagt hij niet van nature een diep bedorven bestaan in zich, zoals: hoogmoed, driftigheid, vleselijke begeerlijkheden en zoveel onge-

loof!

Welnu! Dit alles samengevat, komt het dus voor de strijder ook ten eerste erop aan: een zeer *deugdelijk* schoeisel te bezitten!

Want het strijdperk omvat immers een zeer moeilijk en gevaarlijk terrein! Welnu, dan zal zijn schoeisel moeten vervaardigd zijn met "metalen spijkers". En daarop wijst Deut. 33 : 25, alwaar we lezen van de zegeningen van Mozes betreffende de twaalf stammen van Israël en wel aangaande de stam van Aser: "IJZER en KOPER ZAL ONDER UW SCHOEN ZIJN".

Wat verstaat nu de apostel onder dit schoeisel van de geestelijke strijder? Wel: DE BEREIDHEID VAN HET EVANGELIE DES VREDES".

Dat is *niet* een zogenaamd *activisme* van vandaag, zoals bij zovele jongeren, om namelijk de kerken en het kerkelijk leven in heel andere, d.i. in *modernere* banen te leiden.

Men wil al die ouderwetse vormen en methoden van het kerkelijk en godsdienstig leven wegbannen uit het kerkelijk en huiselijk leven, 't Is alles veel te ouderwets. Dat trekt onze jongeren niet. Daarom moet heel het kerkelijk leven, wat betreft de kerkdiensten, de catechisaties, het verenigingsleven, helemaal aangepast worden aan totaal nieuwe structuren; ja, zó zelfs, dat de kerkdiensten ook door de jeugd geleid kunnen worden.

Maar wat zou daarvan het diep-bedroevend gevolg zijn? Een vermoderniseerde en valse godsdienst, zoals we die ontwikkeld en aangediend zien door de "WERELDDRAAD VAN KERKEN", namelijk: "alles bij elkaar", want het gaat toch in principe om één GOD, *hoe* die ook wordt gediend; ieder op z'n *eigen* manier dan; Mohammed op de zijne, boedda op de zijne en de Mao-vereerders op hun manier.

Doch ter zake!

We vragen echter: moet er in óns kerkelijk leven dan heel geen activering plaats hebben? Zeer zeker! Maar dan in een geheel andere zin des woords, namelijk een activering, welke door de HEILIGE GEEST bewerkt wordt en dat is . . . de VERNIEUWING VAN HET HART! Zulk een hart mag het zo rijk beleven en belijden:

"Mijn hart, o Oppermajesteit,
Is tot Uw lof en dienst bereid!"

Welnu, die "bereidheid" vloeit voort vanwege de toepassing door de Heilige Geest in het hart van de zondaar en wel op de "Dag van Gods heirkracht".

Het is een "bereidheid" om te betreden en te gaan op "het pad des vredes".

Dat wil echter niet zeggen, dat op dat pad geen moeilijkheden zich voordoen. O neen! Want dat pad loopt ook door "moerassen" en waar ook verraderlijke "voetangels" gelegd zijn. Ja, het is een pad, hetwelk loopt "door de zee" en "door de woestijn", gelijk Israël's weg liep na de uittocht uit Egypte. En daarvoor is het "bereid" gemaakt.

Gel. lezer(es)! Mag dat ook van u gelden? Welke weg bewandelt u?

Dr.

v.L.

De merktekenen der christenen

12.

In de Bijbel wordt veel over bloed gesproken. In het Oude Testament staan belangrijke uitspraken over het bloed, zowel over dat van de mens, als over dat van het dier. In Gen. 4 zegt de Heere tot Kaïn: "daar is een stem des bloeds van uw broeder dat tot Mij roept van de aardbodem". Het vergoten bloed riep om wraak.

In Genesis 9 : 6 lezen we: "wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden, want God heeft de mens naar Zijn beeld geschapen".

Wanneer we verder denken aan Israëls leven vanaf Egypte tot de terugkeer uit de ballingschap dan worden we steeds gewezen op het vloeien van het bloed. De offerdienst onder Israël kan de bloeddienst genoemd worden. Welk een betekenis, welk een waarde had het bloed. Het moest vloeien, dagelijks vloeien en bijzonder op de Grote Verzoendag. Het geschiedde naar de eis des Heeren. Heel de Israëlitische eredienst was Gods gave. Zij vond plaats naar Gods wil. De Heere bepaalde welke offers er gebracht moesten worden en op welke tijden. En vooral bij de offeranden moest het bloed vloeien en was het juist om het bloed te doen. De plaatsen in de tabernakel en de tempel waar het offerbloed gebracht werd, waren: het altaar in het voorhof, het altaar in het heilige en het deksel van de ark des verbonds in het heilige der heiligen.

En waarom er zo met nadruk over bloed gesproken wordt en welke waarde het bloed had wordt door de Heere Zelf gezegd. In Levit. 17 : 11 lezen we: "de ziel van het vlees is in het bloed, daarom heb Ik het u op het altaar gegeven om over uw zielen verzoening te doen, want het is het bloed dat voor de ziel verzoening zal doen".

Dus in het bloed is de ziel, het leven van het vlees. Ziel is alzo het leven of het levensbegin. De Heere heeft daarom het bloed als drager van het leven aan de Israëlieten gegeven op het altaar om voor hun zielen (dat is hun levens) te verzoenen. Het bloed bewerkte dat door middel van de ziel, het leven. Zodoende kon door het bloed de zonde van de zondaar, wiens ziel geëist werd door Gods recht, bedekt worden. Nu is het ons bekend, dat het gebeuren in de tabernakel en later in de tempel, schaduwwachtig, symbolisch was. Het sprak van en het wees op. Het sprak van "het bloed" en het wees heen naar "het bloed". Het bloed van het Gods lam. Want waar Gods eis was "ziel om ziel" daar kon het bloed van het dier niet gelden voor de ziel van de mens. Vandaar dat we lezen in Psalm 40 : 7: "Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer . . . brandoffer en zondoffer hebt gij niet geëist" en in Hebr. 10 : 4 staat: "het is onmogelijk, dat het bloed van bokken en stieren de zonden wegneemt". Alleen het plaatsvervangende offer van Jezus Christus en Zijn bloedstorting neemt de zonde weg. Hoe wordt dit niet benadrukt in het Nieuwe Testament. Johannes de Doper proclameerde met klem: "Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt". En Jezus zegt van Zichzelf: de Zoon des mensen is in de wereld gekomen om Zijn ziel (Zijn bloed) te geven tot een rantsoen voor velen. En Petrus getuigt tot Gods kerk: verlost te zijn niet door goud of zilver, maar door het dierbaar bloed van Christus als van een onbestraffelijk en onbevlekt lam. En Johannes betuigt in Zijn brief: "het bloed van Jezus Christus Zijn Zoon reinigt ons van alle zonden". Het enige middel tot reiniging is dus het bloed van Jezus Christus. Het bloed dat Hij gestort heeft, dat Hij deed vloeien op Golgotha. Niets buiten dat bloed kan iets wegnemen. Dit is treffend voor de mens. Dit nu kan leiden tot verheffing, of tot vernedering. Tot verheffing zodat men het beter weet. Dit beter weten komen we tegen in de Bijbel, zowel in het Oude Testament als Nieuwe Testament. Hoe meende men niet door extra offers, door verbodsdagen, door doen en laten, een waardig offer te kunnen brengen aan de Heere.

Hoe trekt menig een zich vandaag niet op aan de kerkgang, het gedoopt zijn, het avondmaal-vieren, of het voor de oude waarheid zijn en het feit dat men het erg nauw neemt. Men meent dat het op zich waarde heeft voor de Heere en dat het zal gelden voor Hem. Niets echter betaalt de schuld, niets reinigt het hart. Alleen het bloed van Jezus Christus. Het bloed van Jezus, Christus, Gods Zoon. Leest daar niet overheen. Laat het op U inwerken en door Gods genade ga het leven in U en voor U. Geve het blijdschap aan U. Want reiniging is mogelijk door Jezus Christus, Gods Zoon. Wat zeggen Zijn namen niet. Wat bevatten zij niet. Waar spreken zij niet van. De namen Jezus en Christus wijzen op Zijn menselijke natuur en de naam Gods Zoon spreekt ons van Zijn Goddelijke natuur. Nu wordt er in ons leerboek, de Heidelbergse catechismus, daarvan een sprekende toelichting gegeven. Waarom moet Hij waarachtig en rechtvaardig mens zijn? Omdat de rechtvaardigheid Gods vorderde dat de menselijke natuur die gezondigd had voor de zonde betaalde en dat een mens zelf zondaar zijnde niet voor anderen kon betalen. Waarom moet Hij tegelijk waarachtig God zijn? Opdat Hij, uit kracht van Zijn Godheid, de last van de toorn Gods aan Zijn mensheid zou kunnen dragen en ons de gerechtigheid en het leven zou kunnen verwerven en wedergeven.

Het bloed van deze waarachtige en rechtvaardige mens is betalend, verzoenend, reinigend bloed. Het reinigt geheel. Door dat bloed is men rein, vlekkeloos, onschuldig voor God de Heere, de Heilige. Waar dat bloed is, daar toorn en scheldt God niet. Daar is God geen vertoornd Rechter meer. Nu is dat bloed van Christus onmisbaar, kostbaar voor een zondaar. Tenminste een zondaar, die zich zondaar voor God weet. Wie zich geen zondaar voor God weet, ziet geen waarde in het bloed van Christus. Kan het wel over het bloed hebben, kan van het bloed zingen, maar heeft geen behoefte aan het bloed. Er is ook geen gaan tot het bloed tot wassing en reiniging. Waar de verzoening met God en het gemeenschapsleven met de Heere een hartelijk begeren wordt, kan men zonder het bloed van Christus Jezus niet leven. Immers in het bloed is God de Heere een genadig en vergevend God. Zondaar, worstelt U met Uw zonde en schuld? Drukken beide U? Zijn ze U een last, gelijk Bunyan dat beschrijft in Zijn christenreis? Zijn ze u tot last? Laat de verkondiging in en door het Woord, de verkondiging van het kruisgebeuren u doen hopen en doen uitgaan tot de geopende Fontein. Wat zeggen, wat verkondigen de kruiswonden van Christus ons niet. In art. 21 van de Ned. Geloofsbelijdenis staat terecht: "wij vinden allerlei vertroosting in Zijn wonden en wij hebben niet van node enig ander middel te zoeken of uit te denken om ons met God te verzoenen dan alleen deze enige offerande eenmaal geschied".

Nu is het ook een levenskenmerk van een christen en het blijft dit tot het laatste levensuur toe n.l. het steeds de toevlucht nemen tot het bloed van Jezus Christus. We lezen dit ook in onze belijdenis art. 29. En terecht, want een christen die weet heeft van verzoening, van wassing in het bloed, wordt niet volmaakt. Hij wordt dit nimmer in het leven. Er blijven zonden. Dagelijks zijn er zonden. Elke dag de zonde van bedrijf en nalatigheid. Zelfs in de allerheiligste verrichtingen, n.l. in het bidden tot God, het lezen, het horen van het Woord van God. Hoe kan men niet meegetrokken en zelfs meegevoerd worden. Welke gedachten kunnen er niet leven. Onbijbelse gedachten omtrent de Heere. Zondige gedachten aangaande zichzelf. Hoe kunnen de gedachten niet zijn als het gaat over de medemens. Een bladzijde zou wel gevuld kunnen worden, om te beschrijven wat er in de mens kan leven, maar na die bladzijde zijn we nog niet aan een eind. Wat zegt Jezus niet, als het gaat over wat uit het hart komt.

Dit leidt tot verootmoediging. Tot zelfmishaging. Maar er mag ook troost zijn en hoop zijn, want het beschreven woord blijft gelden: "het bloed van Jezus Christus Gods Zoon reinigt van alle zonden". In leven en sterven blijft er bloed. Mag er verwachting zijn van het bloed. En nimmer wordt tevergeefs de

toevlucht genomen tot het bloed van Gods Lam. Het vertrouwen in het bloed wordt niet beschaamd. Het bloed van de Gekruisigde bedekt, verzoent, reinigt, zaligt. En gelijk de eerstgeborene onder Israël veilig was achter het bloed en mocht gaan door de bloedpoort, zo mag een zondaar schuilend achter het kruis, een plaats zoeken in de kruiswonden van Christus en kennend de wassing en kracht van het bloed en dat uit genade alleen, gaan door het leven, treden uit het leven en ingaan in het eeuwige leven. En in dat leven zal steeds het lied zijn: "Gij, o Lam Gods hebt ons gekocht en gereinigd door Uw bloed. U zij eeuwig d'eer".

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 23.

Lessen uit Genève

Troebele bronnen

Eeuwenlang heeft de theologie onder invloed gestaan van een bepaalde in die tijd heersende filosofie. Iedere theologie, zegt men wel eens, heeft zijn apriori's, d.i. zijn vóóronderstellingen. Zo gingen de remonstranten uit van de vrije wil van de mens. Deze gedachte beheerste en beheerst hun gehele theologie. In de leer van de verlossing is Christus daarom niet meer dan een Zaligmaker. Hij heeft Zijn bloed wel gestort, maar het hangt van de vrije wil van de mens af of Hij van deze bloedstorting van Christus in het geloof gebruik wil maken of niet. God doet wat, Christus doet wat en ik doe wat voor mijn zaligheid. Men ziet waar men in eindigt wanneer men uitgaat van de vrijewil-gedachte. Deze filosofie van de vrije wil is dan ook niet ontsproten aan de Bron van het Woord maar aan het vertroebelde denken van de gevallen mens zelf. Aan de troebele bron van het verdorven en hoogmoedige menselijke hart.

Bevinding

Maar wij kunnen onszelf ook afvragen: Vloeit onze bevinding wel uit die klare Bron van het Woord voort? Wat heeft Gods volk Bijbelse leiding nodig, juist in deze geestelijk zo verwarde tijd. Alom heerst een Babylonische spraakverwarring. De haren rijzen ten berge als men hoort wat deze en gene van roeping, wedergeboorte en rechtvaardigmaking weet te zeggen. Er is een Bijbelse mystiek. En Gods verborgen omgang vinden de zielen waarin Zijn vreze woont. En wat voor wijzen en verstandige verborgen blijft, wordt als heilgeheim, aan zijn vrienden, naar Zijn vreeverbond getoond. Maar het moet wel aan het Woord, de enige Bron van klaar en levend Water, ontspringen. Zo niet, dan ontstaat er een geestelijke milieuvervuiling. Het ware geestelijke leven wordt ernstige schade berokkend. Deze sticht ook verwarring in Gods Kerk en verdeelt haar op een treurige wijze. En dat tot vermaak van de duivel en de wereld.

Er is in Nederland bevinding die men noch in de Bijbel noch bij Reformatoren of bij de mannen van de Nadere Reformatie ontmoet. Daarom hebben wij het elkander steeds toe te roepen: terug naar de Bron. De nieuwe mens, geschapen in Christus tot goede werken, krijgt een betrekking op het getuigenis van de Geest van Christus, dus op het Woord. Das Wort sollen sie stehen lassen, d.i. Het Woord moet u laten staan, schreef Luther eens. Ook Calvijn wilde in de eerste plaats Schrift-theoloog zijn. Hij was van God geleerd. Stond dus onder de autoriteit van het Woord. En verdroeg geen andere gezagsinstantie naast of boven dit Woord. Andere bronnen dan het Woord zouden het levende water alleen maar kunnen vertroebelen. Het ware te wensen dat Gods volk in Nederland zich wat ijveriger zou toeleggen op de geschriften van Calvijn. Want we zijn er maar weinigen tegengekomen die in zijn preken thuis zijn. Het ware te wensen dat we zelf minder zouden "bespreken" en met Calvijn meer naar het Woord zouden luisteren.

Want wat van de mens is, houdt geen stand. Maar het Woord, de enige zuivere Bron, houdt stand in eeuwigheid. En zal geen duimbreed wijken. Noch voor de linkse theo-

logie van wereldverbeteraars noch voor de rechtse theologie van onbijbelse vleselijke bevinding.

Samen op weg

Het zou kunnen zijn dat hier nog mogelijkheden liggen (als God het nog zou willen geven) voor een samen op weg van de reformatische kerken in Nederland. Maar dan gezamenlijk en eerlijk terug naar de Bron, in de geest van de Reformatie. Onder leiding van goede gidsen. Mannen of vrouwen vol van de Heilige Geest. Geen ogendienaars en mensenbehagers maar thuis in het leven van zonde en genade. Niet die dromen dromen vanuit hun eigen verdorven hart, maar die "zieners" mogen zijn in de Bijbelse zin van het Woord.

En nu werkt de Heere altijd in de weg der middelen. Licht hier geen taak voor onderwijzers en onderwijzeressen? Zijn ze thuis in de geschriften van de Reformatoren? En met hen in Gods Woord?

Laten de predikanten op de catechisatie eens aandacht besteden aan die reformatoren die ons als van God geleerde gidsen willen meenemen naar de Bronnen van Gods Woord. We denken ook aan de studentenverenigingen.

Zouden we onze tijd niet liever besteden aan de Reformatoren dan aan Karl Barth of Miskotte?

Bronnen-onderzoek en fundamenteel onderwijs, dat is nodig om nog enige orde te kunnen scheppen in de Babylonische spraakverwarring die Gods Kerk in Nederland verscheurd heeft en verdeeld houdt.

Synode bij de Bron?

De tijd waarin de Generale Synode zal vergaderen komt naderbij.

Sommigen zeggen: het wordt een breekpunt of een keerpunt. Meer dan ooit zal het nodig zijn klare wijn te schenken en de Bijbelse lijn door te trekken.

We denken met name aan de abortuskwestie van Amersfoort. Die overigens meer is dan dat. Dat vele gereformeerde theologen een lans breken voor deze onzalige doorbraak in het medisch-ethische denken, vloeit voort uit een radikaal andere Schriftbeschouwing. Een andere visie op en een ander gebruik van de Schrift: de Bijbelschrijvers waren kinderen van hun tijd. Men moet niet alles in de Bijbel zo letterlijk als Gods Woord opvatten. De schrijvers waren dus kinderen van hun tijd. En als het dan gaat om homofilie, euthanasie, de vrouw in het ambt of de kindercommunie, kan men dus aan de Bijbelschrijver geen absoluut gezag toekennen. Ik heb me weleens afgevraagd in de loop der jaren: zou dit principe soms ook van toepassing zijn op het geestelijk leven, laten we zeggen het bevindelijke leven? In de Schrift horen we Gods volk roepen uit de diepten. Ze lagen gekneld in de banden van de dood, waar de angst der hel hun alle troost deed missen. Wordt deze stem in ons kerkelijk leven niet steeds meer het zwijgen opgelegd? Zijn we om deze reden ook niet steeds meer onbekend geworden met het vrolijk zijn in God, dat opspringen van vreugde in de Heere, dat: Kom luister toe gij Godsgezinden . . . ? De on-echtheid die men proeft in veel z.g.n. evangelische blijdschap spreekt voor het door Gods Geest vernieuwde hart boekdelen. Men mist daarin de verwonding en verwondering van het verbijzelde hart, die we bij Gods volk aantreffen, dat door Hem in de ruimte van Christus' gerechtigheid wordt gebracht. In de openbaring van Christus aan een zondaarshart dat zijn eigen vonnis moet onderschrijven. Een hart dat in deze weg de ruimte van het Evangelie leert kennen, spreekt een andere taal. En: het legt beslag zelfs op een wereld en samenleving die God niet kent. Ware bevinding uit de Bron is altijd indrukwekkend. Ten goede of ten kwade. Waren de bijbelschrijvers in hun "bevindingen" soms ook kinderen van hun tijd?

Zullen onze kerken bij de Bron blijven of de klare wijn van de Schriften laten vervuilen door de giftige stoffen van het eigentijdse denken?

Dat zou ons dan duur komen te staan. De smaak zou misschien voor het vlees "verfijnd" worden, maar de kwaliteit levensgevaarlijk.

Wij hopen dat de lezers van Bewaar het

Pand, maar ook meerderen met hen, de lasten van de afgevaardigden naar de Generale Synode mee mogen nemen naar de binnenkamer. Leg ze voor de Heere maar neer want heel veel staat er op het spel. Dat zij als mannen vol van de Heilige Geest mogen overleggen en besluiten. Dat ze bediend uit de Bronnen ook trouw mogen zijn aan die Bronnen. Velen in onze kerken gevoelen de noodzaak van de duidelijke positiekeuze. Het gaat immers niet om bijzaken waar men het zijne van mag denken.

De broederschap, maar wat meer is: de Bronnen staan op het spel. Ja nóg meer: de eer van de Koning. Een scherpe en eerbiedige lusterhouding is meer dan ooit vereist. De kinderlijke vraag van de jonge Samuël moge in het hart weerklank vinden: Spreek Heere, want uw knecht hoort!

We willen dan ook van deze gelegenheid gebruik maken om onze lezers op te wekken zo mogelijk de bidstond voorafgaande aan de Synode bij te wonen.

Op de maandagavond van 25 augustus zal D.V. in de Jeruzalemkerk te 's-Gravenhage-West waarin de voorzitter van de vorige Synode zoals gebruikelijk hoopt voor te gaan. Deze bidstond begint om 20.00 uur. Laat daarin ons meeleven met de afgevaardigden mogen blijken. Evenals in het bijwonen van de vergaderingen zelf, die in principe openbaar zijn. Met uitzondering van de comité-gedeelten waarin persoonlijke zaken worden behandeld.

De uitspraken die in deze vergadering gedaan worden, zullen m.i. van beslissend belang zijn voor het welzijn en de toekomst van onze kerken. En wanneer zullen er duidelijke beslissingen vallen? Als het bij allen zou leven: En dat Uw Geest ons ware wijsheid leer, ons oog verlicht, de nevels op doe klaren. Het is de hoogste tijd voor een keuze. Een goede en onberouwelijke keuze voor het Woord, voor de klare wijn van Gods getuigenis.

Die keuze is nodig in het persoonlijk leven, maar zeker ook in die zaken die nu kerkelijk aan de orde zijn. Gods volk in onze kerken zou er verblijd mee zijn. De Synode zou ertoe kunnen bijdragen dat volk voor onze kerken te behouden. De Heere beware onze afgevaardigden ervoor dat zij zouden meewerken aan besluiten die Gods kinderen in een ondragelijke gewetensnood zouden brengen.

De almachtige Koning van de kerk gedenke aan Zijn belegerde vesting. Het gaat er niet in de eerste plaats om kinderen van onze tijd te zijn maar gehoorzame kinderen Gods temidden van een krom en verdraaid geslacht, schijnende als lichten in een donkere wereld. Het gaat niet allereerst om smake-lijke maar om klare wijn. Het gaat om niet minder dan het levende water uit de klare Bronnen van het Woord.

Bidt zonder ophouden, en beproeft de geesten of ze uit God zijn.

Het gaat om het welzijn van Sion. Vrede zij in haar paleizen.

Het moet hen welgaan die haar beminnen.
L.W. van der Meij V.D.M.

Goede evangelisatie-lektuur?

We ontvingen kort geleden drie boekjes van een paar kerkeraadsleden, die mijn mening vroegen over de vraag of de kerkeraad deze boekjes als evangelisatie-lektuur zou mogen verspreiden.

Het betreft de boekjes, getiteld: *Ziekenhuis dank u wel*, *Doordenkertjes* en *Totaal nieuw leven*, uitgaven van de Stichting Evangelie-lektuur te Kinderdijk.

We willen uit elk boekje iets overnemen. Op blz. 16 van het boekje *Ziekenhuis* lezen we het volgende:

"Wat moet u nu doen? Eerlijk worden. Erkennen dat u niet deugt. Dat ook uw goed-zijn en uw uiterlijke godsdienst waardeloos is. U moet komen tot God zoals u bent. Dus komen tot de Rechter? Ja; en de Rechter verwijst u naar Zijn Zoon, Die de Redder is, de Redder, de Heiland voor zondaars. Kommen, in gedachten, tot het Kruis, het Kruis van Golgotha. Daar knielen en buigen, daar zonden belijden, -alles . . . Daar Christus' plaatsvervangend sterven mogen aanvaar-

den en geloven: Hij stierf voor mij. Dan Hem danken voor die Goddelijke liefde die uw en mijn schuld volkomen wilde betalen".

We lezen op blz. 50 van het boekje *Doordenkertjes* o.a. het volgende:

"Er is nog iets dat heel belangrijk is, en . . . schrik daar niet van, want het is echt Bijbels! *Dat is dat men niet moet blijven bidden om bekering, redding en behoudenis, of om het eeuwige leven!* Maar, zegt u, daar bid ik juist al jaren om! Wel, de Bijbel zegt daarover 3 dingen:

1. Elk mens is een zondaar, en staat met de rug naar God toe, en moet omdraaien. Dat is zich bekeren, en God gaan zoeken. Daar moet u dus niet om bidden. Dat moet u doen. Of dat hebt u al gedaan.

2. Voor ieder die God zoekt is de blijde tijding: God gaf Zijn zoon, en Die stierf in uw plaats!

3. Die Redder biedt God u aan. *Daar mogen wij Hem voor danken!*

Als ik u bleef vragen om iets dat u mij aanbiedt, wat zou u dan zeggen? Toch doet u zo, als u God blijft bidden om verlossing. *Vanaf vandaag mag u dus elke dag de Vader en de Zoon danken, danken voor het Kruis van Golgotha*".

In het boekje *Totaal nieuw leven* staat een stukje over *dood en leven*, dat we hier laten volgen:

"Is er in heel de geschiedenis van het heelal een belangrijker moment dan toen de Zoon van God stierf? De Onschuldige werd zonden-verzoener! En God zegt dat Hij de mensen "bidt" deze blijde boodschap aan te nemen. 2 Cor. 5 : 20. *Dus God heeft van Zijn kant alles gedaan; maar God kan het alleen aan ons kwijt als wij, als een betrapte misdadiger, de handen omhoog steken, en ons overgeven . . .*

En toch . . . Als er niet meer was dan het Kruis . . . (hoe durf ik het te zeggen) . . .

Wat dan? Op grond van het Kruis ontvangt iedere zondaar die de verzoening aanvaardt: volledige vergeving en kwijtschelding, en komt niet in het oordeel. *Maar alleen met dat, komt niemand in de hemel! Men zou dan, vrij van schuld, op aarde kunnen blijven leven.*

Er was méér nodig! Een zondaar heeft niet alleen vergeving nodig, maar ook een hele nieuwe natuur, om in de hemel, in de tegenwoordigheid van God te kunnen verkeren. En ook om Christus op aarde te kunnen navolgen.

Daarom is er: "Wat méér is . . . !" "Christus is het die gestorven is, ja, *wat méér is, die ook opgewekt is . . .* "Rom. 8 : 34. Zijn overwinningsleven, dat over zonde en dood triomfeert, dat deelt Hij door de Heilige Geest mee aan allen die zich "laten verzoenen". *Dat is het nieuwe leven dat een zondaar maakt tot een gelukkig kind van God.* Dat is het wat God bidt of wij het van Hem willen aannemen . . . *Gat tot de Heere Jezus Christus. Hij maakt u gelukkig: gelukkiger en rijker dan de meeste christenen weten*".

De uitvoering van de boekjes is voortreffelijk en er worden ook nog wel mooie dingen in gezegd, maar de boekjes ademen een remonstrantse geest. We vinden daarin niets van de noodzakelijkheid van het werk van de Heilige Geest om een zondaar er toe te brengen de Heere te gaan zoeken. Het wordt alles in de mens gelegd en dat is bedriegelijk en niet naar het Woord des Heeren. Daarom zijn de boekjes geen goede evangelisatie-lektuur.

B.

Verzamelde Geschriften van Hendrik de Cock, deel 2

1.

We willen nu volstaan met een algemene aankondiging. We hopen er D.V. later nog wel eens op terug te komen. Aan het eerste deel hebben we indertijd ruime aandacht geschonken. Het eerste deel verscheen in 1984, het jaar waarin het 150 jaar geleden was, dat de afscheiding een feit werd. Enige tijd geleden verscheen dit tweede deel. In het eerste deel zijn 18 geschriften van De Cock opgenomen. Bij sommige geschriften gaat het alleen om een voorwoord of inleiding. Andere geschriften zijn geheel van De

Cock zelf. Hij was een vaardige schrijver met een vlotte pen, een strijdbaar held. We leerden hem in het eerste deel kennen als een strijder voor de waarheid van Gods Woord.

Het tweede deel bevat 21 geschriften van De Cock zelf of geschriften van de anderen, waarvan hij de uitgave heeft bevorderd, zoals blijkt uit wat hij zelf daarin schrijft.

De werkjes uit dit tweede deel dateren allemaal uit de tijd toen de Afscheiding een feit was geworden. Er kwamen al gauw allerlei moeilijkheden, die kinderziekten genoemd worden. Uit verschillende geschriften blijken de moeilijkheden. De Cock heeft steeds geijverd voor eenheid onder de afgescheidenen. Hij is al in 1842 gestorven en was dus al spoedig met zijn invloed ten goede uitgeschakeld.

Ook in dit tweede deel komen belangrijke en minder belangrijke werkjes voor. We moeten ze als een geheel zien, omdat zo naar voren komt wat De Cock bezig heeft gehouden en wat hij ten behoeve van de eenheid heeft gedaan.

De samenstellers en uitgever hebben er heel wat werk aan gehad om al de werkjes op deze wijze opnieuw uit te geven.

De uitgave werd financieel gesteund door de beide Gereformeerde Theologische Hogescholen te Kampen, door de Theologische Hogeschool van de Chr. Geref. kerken te Apeldoorn, door de Theologische school van de Gereformeerde Gemeenten te Rotterdam en door de Vrije Universiteit.

De geschriften zijn voorzien van inleidingen en aantekeningen door prof. drs. D. Deddens, prof. dr. W. van 't Spijker, ds. M. Drayer, drs. J.C.L. Starreveld, drs. H. van Veen, drs. M. te Velde, met medewerking van ds. H. Bouma en H. Natzijs.

Het werk ziet er heel goed verzorgd uit. In het tweede deel komt een lijst voor van verbeteringen en aanvullingen van deel 1.

Ook in het tweede deel zijn verbeteringen aan te brengen. Ons oog viel op het volgende: Op blz. 357 staat: onontaarden zoon, wat moet zijn; en . . .

Op blz. 397 staat tweemaal hetzelfde zinnetje, de eerste keer aanvangende met: Geener, de tweede keer met: Geene . . . De initialen E.E. moeten zijn E.L.

Op blz. 583 bovenaan staan twee regels die al op blz. 582 onderaan voorkomen.

De uitgever heeft er goed aan gedaan de uitgave van dit werk te bevorderen en te bewerken. Het werk is van blijvende waarde. De toevoeging van een register van persoonsnamen is van grote betekenis.

Het tweede deel telt bijna 700 blz. en kost evenals het eerste deel f 74,50. De uitgever is Den Hertog b.v., Elzenkade 6, Postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403 - 73434.

We willen nu nog melding maken van het 19e geschrift van De Cock, het eerste dat in dit tweede deel is opgenomen. Het draagt de titel: *Verder berigt nopens mijne verantwoording voor de Synode mijner conditionele veroordeling en mijne verdere pogingen tot herstel van Gods waarachtigen dienst.*

De Cock is zeer uitvoerig. Prof. Deddens vat de hoofdzak samen als volgt:

Dit *Verder berigt* vormt een vervolg op het *Voorlopig berigt* dat in juli 1834 het licht zag. Het laatste document dat daarin werd afgedrukt was het afzettingsvonnis van De Cock door het provinciaal kerkbestuur van Groningen op 29 mei 1834.

Na dat vonnis drongen velen bij De Cock op afscheiding aan. Maar hij was zelf van oordeel dat de tijd daartoe nog niet gekomen was. "Zolang er nog één middel was onbepoofd gebleven, kon, volgens zijne overtuiging niet gezegd worden, dat al het mogelijke was aangewend om de herstelling in zijn dienst te bevorderen en was het nog niet gebleken, dat geheel de kerk zoodanig was vervallen, dat de openbare handhaving en verdediging van de leer en de rechten der kerk met afzetting werd gestraft, en alzoo eene scheiding van de kerk geoorloofd of verplichtend zou geworden zijn."

Dit laatste middel bleef De Cock nog over. Daarom besloot hij al spoedig zijn gehele zaak aan de algemene synode voor te leggen en haar uitspraak af te wachten. Voor de synode stelde hij nu een zeer uitvoerige

memorie van verantwoording op schrift. Terwijl hij daarmee bezig was, beïjverde in Den Haag mr. Dirk graaf van Hogendorp zich een akte van appèl en een memorie van verdediging voor hem te concipiëren. Deze beide stukken werden op 19 juni 1834 door Van Hogendorp hem toegestuurd. Ze waren in zo'n vorm gesteld, dat De Cock zou kunnen volstaan met eigenhandige overschrijving, ondertekening en vermelding van de datum van verzending. In zijn begeleidende brief maakt Van Hogendorp er o.m. nog opmerkzaam op, dat de stukken op 28 juni in handen van de secretaris der synode moesten zijn. Tijdig zond De Cock nu aan de laatste, ds. I.J. Dermout te Den Haag, zowel de door Van Hogendorp opgestelde en overeenkomstig diens aanwijzing door De Cock eigenhandig overgeschreven akte van appèl en memorie van verdediging, als zijn eigen bredere stuk. Deze dokumenten vormen het hoofdbestanddeel van dit *Veder berigt*.

In dit *Verder berigt* is o.a. ook opgenomen de synodale uitspraak van 16 juli 1834. Daaruit nemen we het volgende over:

"Verleent den Heer Hendrik de Cock, thans gesuspendeerd predikant te Ulrum, den tijd van een half jaar van heden af, om aan het Provinciaal kerkbestuur van Groningen, zijn berouw en leedwezen te doen blijken, wegens het bedrijf, waaraan als moetende leiden tot verstoring van de orde en eendragt in de Nederlandsche Hervormde Kerk, hij schuldig is verklaard, terzake van de uitgave van het werkje, getiteld: *De Euvangelische Gezangen getoetst enz.* door Jacobus Klok enz. en het plaatsen eener aanprijzende voorrede voor hetzelfde, en om tevens bij hetzelfde Kerkbestuur, plechtiglijk afteleggen en te onderteekenen de belofte, dat hij zich van nu voortaan zoo in het openbaar als in het bijzonder stiptelijk zal gedragen, naar al de bestaande kerkelijke reglementen en verordeningen, zullende bij gebreke hiervan, na verloop van genoemden tijd, het Provinciaal Kerkbestuur van Groningen geautoriseerd zijn, hem, namens de Algemeene Synode van zijnen dienst als predikant in de Nederlands Hervormde Kerk geheel af te zetten". In een Naberigt en een Slotberigt schrijft De Cock een en ander over wat er daarna nog gebeurd is en wat hij nog gedaan heeft. Maar intussen was de Afscheiding al een feit geworden. Voor De Cock was alles een duidelijke aanwijzing geworden en de roepstem des Heeren: "Ga uit van haar mijn volk, opdat gij aan hare zonden geen gemeenschap en aan hare plagen geen deel hebt!" De Cock schreef zelf: "En nu, de Heere doe Nederlands Hervormd Kerkgenootschap nog wederkeren, of brenge diezelfde roepstem tot het oor en hart van al zijn volk opdat niet Israël en Juda samen opkomen en zoowel Jeruzalem als Samaria vervoert worden, en uitgewischt als een schotel, zoodat die het hooren, de oren daarvan klinken zullen. Amen".

Het *Verder berigt* verscheen pas in 1835.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 17

Beste jongelui!

"En ik zeide tot de koning: Zo het de koning goeddunkt, en zo uw knecht voor uw ogen aangenaam is, dat gij mij zendt naar Juda, naar de stad der begrafenissen mijner vaderen, dat ik ze bouwe.

Toen zeide de koning tot mij, daar de koningin nevens hem zat: Hoe lang zal uw reis wezen, en wanneer zult gij wederkomen? En het behaagde de koning, dat hij mij zond, als ik hem zekeren tijd gesteld had".

Nehemia 2 : 5, 7.

Het is al weer enige tijd geleden dat we iets van Nehemia hebben gehoord. Ik bedoel natuurlijk via ons blad Bewaar het Pand. Want de geschiedenis van Nehemia staat in de bijbel en die is gelukkig voor ons allemaal toegankelijk. Ieder kan de geschiedenis lezen. Doch om er wat dieper in te komen, is het wel nodig dat het ook verklaard wordt. Jullie begrijpen natuurlijk wel dat het laatste woord over Nehemia niet door ons wordt gesproken.

Wat wij neer schrijven zijn maar gedachten, die iedere keer weer voor uitbreiding vatbaar zijn. We hopen dat de vermenigvuldiging der gedachten, onder de leiding van de Heilige Geest het deel van elke lezer zal mogen wezen.

We hoorden de laatste keer dat Nehemia, voor hij zijn verzoek aan de koning openbaarde, eerst het aangezicht des Heeren heeft gezocht. Dat is altijd een zeer belangrijke zaak, die niet altijd in acht genomen wordt. Gelukkig echter diegenen die tot de Heere hun toevlucht mogen nemen. Het getuigt van een nauw leven met de Heere. En dat is geestelijk altijd een profijtelijk leven. Want men wandelt dan in de wegen die de Heere Zelf in Zijn woord ons voorschrijft. Die zijn weg wel aanstelt, zal de Heere Zijn heil doen zien.

De koning had het verslagen gezicht van Nehemia gezien en geeft hem nu gelegenheid om te zeggen wat hij op zijn hart heeft. Deze gelegenheid wordt door Nehemia haastig aangegrepen. En ik zeide tot de koning: "Zo het de koning goeddunkt, en zo uw knecht voor uw aangezicht aangenaam is, dat gij mij zendt naar de stad der begrafenissen mijner vaderen, dat ik ze bouwe".

Het verzoek is duidelijk. Hij wil naar Jeruzalem, om die vervallen stad te herbouwen. Want dat het na zoveel jaren nog steeds niet gebeurd is, is eigenlijk een aanfluiting, een oorzaak van bespottung voor de wereld. Het was de stads Gods. Daarin vond de dienst van God plaats. En nu kon de wereld denken: Die dienst van God stelt ook niet veel voor. Daar wordt over die God wel groot gesproken, maar is Hij wel zo groot? Want Zijn huis laat het niet zien, en de stad die naar Zijn Naam genoemd is, evenmin. Dit ging Nehemia ter harte. Hij wil de stad gaan herbouwen, niet om de stad als zodanig, maar uit oorzaak van de eer des Heeren. Dat is een duidelijke zaak. Het is een zaak die niet leeft in het hart van een natuurlijk mens. Want die is uit op eigen eer. Laten we dat maar eerlijk bekennen. Wij bouwen kerken, wij bouwen huizen, wij bouwen scholen en ga zo maar door. Het "wij" staat wel betekenisvol voorop. We kunnen natuurlijk met de mond nog wel heel gereformeerd zijn, en zeggen dat het allemaal gebeurt, uit oorzaak van de eer des Heeren, doch of dit de werkelijkheid dekt, is God alleen bekend. Als dat niet het geval is, moeten we op de gunst des Heeren maar niet rekenen. Want het blijft altijd nog waar: Die Mij eren zal Ik eren, doch die Mij versmaden zullen licht geacht worden.

Als men de eer des Heeren werkelijk mag bedoelen, dan is dit vrucht van de werking van de Geest des Heeren. En een ieder die zichzelf kent, weet hoe teer deze dingen liggen. Want onder de beste omstandigheden, zit menigmaal het vlees, dat altijd zichzelf zoekt, er toch nog tussen. Zo lang een kind des Heeren op aarde is, huizen vlees en Geest altijd nog onder één dak. Men is eerst van het vlees verlost, wanneer men de laatste adem heeft uitgeblazen.

Opmerkelijk is, als Nehemia op gepaste wijze zijn verzoek de koning voorlegt, dat hij niet vraagt om alleen maar "verlof" om naar Jeruzalem te gaan. Neen, hij wil door de koning "gezonden" worden. Hij wil dat de koning zelf achter zijn plannen zal gaan staan. Als de koning hem zendt, kan hij in naam van de koning handelen. Dat is voor de uitvoering van zijn plan van grote betekenis.

In dit verzoek van Nehemia zit een les voor elke bouwer in het koninkrijk Gods. Want de ware bouwers willen niet gaan werken op eigen gelegenheid, met alleen maar een vergunning, om het dan zelf verder maar uit te zoeken. Doch zij willen ook gezonden zijn. Want hoe zullen zij prediken indien zij niet gezonden zijn? Als men door de Koning der koningen Zelf gezonden wordt, dan geeft dat kracht om in Naam van de Koning zijn werk te verrichten. God staat er dan Zelf achter. Dat is nodig, omdat men bij het werk heel wat tegenstand van de zijde der vijanden te verwachten heeft. Nehemia wist dit vanuit het verleden. Elke bouwer in het heden, kan dit ook uit het verleden weten. De bijbel leert het ons en de geschiedenis bevestigt het steeds weer, dat de werkers in het koninkrijk

Gods te maken hebben met vijanden van God en Zijn rijk. Doch als zij door het geloof mogen weten, dat de Heere hen gezonden heeft, dan kunnen zij bij alle voorkomende moeilijkheden op de Heere terugvallen.

Toen Nehemia zijn verzoek gedaan had, was het even afwachten. Hoe zou de koning reageren? Zou hij zijn schenker willen laten gaan, die een voorname plaats aan het hof innam? Zou hij hem een volmacht geven, zoals dit door hem begeerd was? Allemaal vragen die door het hoofd van Nehemia heen konden flitsen.

Doch lang behoefde hij niet in het onzekere te verkeren.

"Toen zeide de koning tot mij, daar de koningin nevens hem zat:

Dit zinnetje is eigenlijk een situatietekening, die door Nehemia zelf wordt weergegeven. Want hij spreekt in de eerste persoon. Toen zeide de koning tot mij. Hij richt zich dus rechtstreeks tot Nehemia. Hij gaat niet, zoals dat in de hoven gebruikelijk is, met de nodige raadsheren te rade. Hij sprak zonder hun raad tot Nehemia, terwijl de koningin nevens hem zat. Dat laatste wordt er bij aangetekend. De koningin zat naast de koning, toen Nehemia hem zijn verzoek voorlegde. Zij is er dus getuige van geweest wat gevraagd werd. Het hele gebeuren heeft zich dus, volgens verschillenden afgespeeld in de harem, het verblijf der vrouwen. De koningen pleegden in die tijd veel vrouwen te hebben. Daar zij de koningin genoemd wordt zal zij de eerste geweest zijn onder haar sexgenoten.

Vrouwen hebben in het leven van mannen een grote invloed. Dat is de ganse bijbel door te bespeuren. Het is een vrouw geweest die de eerste man heeft doen vallen. Meerdere mannen zijn het slachtoffer geworden van minder kwalitatieve vrouwen. Ik denk o.a. aan Simson. Welk een geweldige invloed hebben vrouwen gehad in het leven van deze sterke man. De invloed van vrouwen kan ten kwade zijn. Het kan echter ook ten goede zijn. Was het een vrouw, waarmee de val begonnen is, het is ook een vrouw geweest die de Heere Jezus heeft ter wereld gebracht. En dat is de Zaligmaker van zondaren.

Het is niet onmogelijk dat de vrouw van koning Arthahsasta ook van invloed geweest is op het antwoord dat hij aan Nehemia gegeven heeft. Dat vrouwen van grote betekenis kunnen zijn in het leven is zonder meer een feit. Wie een goede vrouw gevonden heeft, heeft een goede zaak gevonden. Tussen de regels door wil ik daarom bijzonder mijn jonge lezers een goede raad geven: Zie een goede vrouw te vinden, een vrouw die de Heere vreest. Want die zal geprezen worden.

Voor de koning de vraag van zijn schenker bevestigend beantwoordde, heeft hij eerst nog wat nader informatie zoeken te verkrijgen, namelijk hoe lang de reis zou duren en hoeveel tijd hij dacht nodig te hebben, om zijn plan uit te voeren. Het zijn zakelijke vragen waar niets op aan te merken valt. Toen Nehemia hem zekere tijd genoemd had, gaf hij zijn fiat. "Het behaagde de koning dat hij mij zond, als ik hem zekere tijd gesteld had". Hoeveel tijd dit geweest is, staat er niet bij. In Neh. 5 : 14 staat dat hij als landvoogd 12 jaar te Jeruzalem geweest is. Hij werd dus tot landvoogd benoemd, dat wil zeggen dat hij alle vol machten kreeg om zijn plannen uit te voeren. En dat is een gigantisch werk geweest, gezien de tijd die er mee gemoeid was.

Al deze dingen laten ons weten dat God Zijn raad heeft uitgevoerd. Daarom komt ook Hem alleen alle eer toe, dat Jeruzalem uiteindelijk is herbouwd. Dat de kerk in stand gebleven is, de tegenstand van Satan ten spijt. Laten we dat ook voor deze tijd bedenken. Ook nu voert God Zijn raad uit en zal er zorg voor dragen dat Zijn rijk zal blijven bestaan, en dat alles wat buiten Hem z'n bestaan zoekt, zal vergaan. En: Wie het van de Heere verwacht, wordt niet beschaamd. We zien het in de geschiedenis van Nehemia. Weten jullie dat door het geloof ook uit jullie eigen geschiedenis?

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Boeken van Den Hertog b.v.

Elzenkade 6, Postbus 150, 3990 DD Houten,
tel. 03403 - 73434.

1. **Door genade alleen** — Ds. J. Catsburg.
Dit boek bevat allereerst een levensschets van Ds. Catsburg, die op 9 mei 1984 plotseling en voor de zijnen onverwachts van hen is heengegaan. De schets is geschreven door zijn weduwe. In aansluiting daarmee volgt een meditatie van Ds. Catsburg over Elia's laatste gang, geschreven op 7 mei 1984. Dat was heel treffend. Verder is opgenomen een verslag van de begrafenis, o.a. de rouw-predikatie door Ds. W. Pieters over 2 Corinthe 5 : 20. Hierna komen drie predikaties van Ds. Catsburg, gehouden op zondag 6 mei 1984, en nog verschillende andere predikaties en een aantal meditaties.

We hebben Ds. Catsburg gekend, maar niet van nabij. Wie de preken en meditaties in dit boek leest leert hem wel enigszins kennen wat betreft de grondslag van de prediking en de wijze waarop hij het Woord gebracht heeft.

In de titel van het boek vinden we treffend weergegeven wat in de prediking van Ds. Catsburg sterk naar voren kwam. Hij bracht ook steeds weer naar voren het vrijmachtig werk des Heeren in het zaligen van zondaren.

Velen hebben Ds. Catsburg horen preken. Zij en vele anderen zullen graag dit boek willen bezitten. Dat is te begrijpen. De overledene spreekt daardoor nog nadat hij gestorven is.

Het boek telt 154 blz. en kost gebonden in kunstlederen band f 24,90.

2. **De Goede Herder** door Ds. G. van Reenen.

De schrijver heeft bekendheid gekregen door de vele preken, de catechismus-verklaring en de samenspraken tussen Bart en Kees, die van hem verschenen zijn. De samenspraken werden eerst opgenomen in De Saambinder. De meeste daarvan werden in boekvorm uitgegeven en beleefden verschillende herdrukken. Nog steeds is er vraag naar de werken van Ds. Van Reenen, al is het intussen al 50 jaar geleden dat hij de eeuwige heerlijkheid is ingegaan. Dit zegt wel, dat hij zo wist te schrijven, dat zijn geschriften nieuw blijven en dat ook jongere geslachten er naar grijpen.

Kort geleden zijn de samenspraken over Psalm 23 in boekvorm uitgegeven. Op zijn wijze verklaart de schrijver zo deze psalm, dat we als vanzelf genodigd worden om het gesprek tussen Bart en Kees op de voet te volgen.

Een aanbeveling lijkt ons niet nodig. We achten het vanzelfsprekend dat ook dit boek van deze eenvoudige prediker zijn weg zal vinden.

Het boek bevat 24 samenspraken, telt 110 blz., is keurig met wat grote letter uitgegeven en kost gebonden f 19,50.

3. **Calvijn voor vandaag**, dagboek.

Dit dagboek is samengesteld door prof. dr. F.J.M. Potgieter te Stellenbosch (Zuid-Afrika). De oorspronkelijke titel van het boek is: **Calvijn vir Vandag**. Het boek verscheen in 1980 in Kaapstad (Z.A.).

Een werk als dit — aldus de samensteller — moet uit de aard der zaak een meditatieve inslag hebben. Er is echter ook gepoogd om een volledig beeld van de inzichten van Calvijn te geven, aan altijd actuele zaken zoals de predestinatie, kinderdoop en gebed wordt veel ruimte afgestaan. Maar zaken zoals kledinggedrag en Gods voorzienigheid komen ook aan de orde. Een register van onderwerpen staat achterin.

We willen er ter inlichting iets uit over nemen. Boven het stukje voor 12 augustus staat de tekst Romeinen 9 : 20: Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Calvijn schrijft: Augustinus heeft verstandig gezegd dat wij de Schrift veilig kunnen volgen — de Schrift die als het ware zoals een moeder voetje voor voetje loopt met het oog op onze zwakte. Daar zijn echter degenen die zo voorzichtig of bang zijn dat zij zouden willen zien dat de predestinatie verduisterd wordt. Zij willen degenen die zwak zijn, niet verwarren. Met welke gelaatskleur, vraag ik u, zullen zij hun aanmatiging bedekken, daar zij God zijdelings van onverstandige onbedachtzaamheid beschuldigen? Alsof Hij het gevaar niet voorzien heeft wat zij — zoals

zij zich verbeelden — zo verstandig uitschakelen! Dus: wie ook de leer van de predestinatie onder verdenking brengt, lastert openlijk God — alsof Hij iets onbezonnens gezegd heeft, iets wat schadelijk voor de kerk is.

De predestinatie, waardoor God sommigen tot de hoop van het leven aanneemt en anderen met recht tot de eeuwige dood veroordeelt, durft niemand zo maar te verwerpen. Ik bedoel niemand die als een vrome beschouwd wil worden. Wij noemen predestinatie het eeuwige besluit Gods waardoor Hij Zelf bepaald heeft wat volgens Zijn wil van ieder mens zou worden. Want allen worden niet met gelijke conditie geschapen. Immers, sommigen worden voorverordeneerd tot het eeuwige leven en anderen tot de eeuwige verdoemenis. En daarom, naar gelang een ieder tot een van beide bestemmingen geschapen is, zeggen wij dat hij of zij of tot het leven of tot de dood gepredestineerd is.

Op 24 december is er een meditatie over Deut. 22 : 5, over het kleded van de man en van de vrouw. Er is nog niets veranderd. Lees slechts:

God verklaart hier dat iedereen zich zo moet kleden dat er onderscheid tusschen mannen en vrouwen bestaat. Wij zien dan ook inderdaad de gevaren wanneer mannen zich onbetamelijk kleden en God daardoor onteerd wordt. Daarom is het niet zonder reden dat dit gebod afgekondigd is. Er zijn er die er behagen in scheppen om zich te vermommen. Dat wil zeggen, de vrouwen kleden zich zoals mannen en mannen kleden zich als vrouwen. Zo vertoornen zij God.

In de eerste plaats behoort hier opgemerkt te worden dat mannen zo gekleed moeten zijn dat zij niet verwijfd er uit zien. Dit ziet men soms bij degenen die zich als bruiden versieren. Wanneer zij er zo uitzien, is het alsof zij spijt hebben dat God hen niet zoals vrouwen gemaakt heeft. En het is alsof zij hun geslacht willen verloochenen. Dat is een schandelijke zaak. En dit geldt ook van vrouwen die zich zoals mannelijke soldaten kleden . . . Dit is tegennatuurlijk en moet door ons verfoeid worden. God wil dat wij in onze kleding op het nut en de eerbaarheid letten. . . Als ik spreek van het nut, dan is de bedoeling dat wij tevreden zullen zijn om kleding te dragen die ons tegen koude of hitte beschermt. En ten opzichte van eerbaarheid: u moet op zulk een manier bedekt en gekleed zijn dat u zich niet vermomt. . . met het doel om de ogen der mensen op u te vestigen. Als wij voldoende gekleed zijn en overigens binnen de perken blijven — opdat wij de openbare orde niet omverwerpen — volgen wij de regel die God goed zal keuren.

Het is al meer dan vier eeuwen geleden, dat Calvijn gestorven is, maar veel van wat hij geschreven heeft is van blijvende waarde. Hij sprak met gezag, omdat hij sprak naar het Woord des Heeren.

Zo'n werk als dit boek behoeft geen aanbeveling. We hopen dat het velen tot zegen mag zijn.

Het boek telt 384 blz. en kost gebonden in geplastificeerde kleurenomslag f 39,50.

B.

KANOUSKY de jeugdige Indiaan

10. Toelating tot de ordonnantiën.

"Wie zijn weg wel aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien".

Psalm 50 : 23.

Kanousky kon nu goed lezen en werd aan de leraar van de kapel voorgesteld als een geschikt persoon om de Heilige Doop te ontvangen (hij was in zijn jeugd niet gedoopt) en om deel te nemen aan het Heilige Avondmaal ingesteld door de Zaligmaker.

De blijdschap van de leraar was zeer groot, toen hij, na een onderzoek vond, dat hij alle reden had te geloven dat Kanousky een "nieuw schepsel in Christus Jezus" geworden was en hij dankte de Heere dat Hij zijn prediking had willen zegenen.

De volgende zondag werd Kanousky gedoopt en ontving daarna aan de Tafel des Heeren het teken van des Verlossers stervende liefde tot Zijn volk. Toen hij naderde om deel te nemen in dat grote voorrecht een gast van dat gezegende feest te zijn, scheen hij verslonden te zijn in nieuwe beschouwingen van de liefde van Christus, die de kennis ver

te boven gaat. Terwijl hij het brood at en de wijn dronk, liepen de tranen uit zijn ogen. Tranen van vernedering, boetvaardigheid, blijdschap en dankbaarheid. Wij hebben geleerd dat wij in het gebruik der middelen een zegen mogen verwachten, zo wij die in het geloof gebruiken; hij ontving een zegen, want Gods Geest getuigde met zijn Geest, dat hij een kind van God was.

Stil, maar vervuld met diepe gedachten ging Kanousky naar huis. Zijn gedachten, zoals hij later zelf verklaarde, waren deze: "Ik ben verheugd; ik heb niets nodig, ik heb alles wat ik begeer in deze wereld. Ik zal hier zolang leven als het de Heere behaagt en als ik dan bereid ben, wil ik graag sterven. Ja, ik verlang één ding, ik begeer een dankbaarder hart en ik wil nooit meer zondigen."

De schrijver van deze kleine levensgeschiedenis kon veel toevoegen over het gesprek dat 's avonds plaats had tussen Kanousky en Jacobus Irving, maar het zou veel te uitgebreid zijn.

Voordat hij ging slapen, bracht hij zoals gewoonlijk, enige ogenblikken door in gemeenschap met de Heere; indien hij ooit meer van harte gebeden heeft dan hij normaal deed, dan was het die avond wel. Zijn hart was gelijk een springbron, die een overvloedige stroom uitwerpt; op wonderlijke wijze vloeiden de woorden uit zijn hart.

Uit het hart hadden zij hun oorsprong en het gebed dat uit het hart voortkomt is inderdaad alleen het gebed waar de Heere een genoeg in neemt.

De kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Zeist, deelt mee dat in de Heere is ontslapen

Br. C. VREUGDENHIL

op de leeftijd van 74 jaar.

Dankbaar gedenken wij de arbeid die hij gedurende vele jaren in onze gemeente heeft mogen verrichten, in zowel het ambt van diaken als ouderling. In grote trouw heeft hij de gemeente met de hem geschonken gaven gediend.

De Heere trooste zijn vrouw en kinderen.

Zeist, 10 augustus 1986.

Namens de kerkeraad,
M. Vlietstra, praeses,
G. van Brenk, scriba.

PLAATST UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

NERVEUZE KLACHTEN?

Onze plantaardige zenuwtabletjes maken niet loom of slaperig. Werken rustgevend en kalmerend. Versterken het zenuwgestel. Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Wel eens op TEXEL geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en . . . rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van

GEVRAAGD:

Jaarboekjes, tijdschriften, enz.
Tel. 01103 - 1663.

Dagje uit met de vereniging?

Een bruikbaar idee: een vleesfondue-avond; een vorstelijk lopend buffet; een stijlvol verzorgd diner of koffietafel in 'IRENE': gezellig, vakkundig, betaalbaar en . . . in eigen kring!

HOTEL - REST.

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET

tel. 05779 - 1236

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.

Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.